

A Study of Translation Strategies in Prophetic Cards for Shrines and Temples in Bangkok Area

Naruchol Sathirawatkul

Lecturer of Business Chinese Department Faculty of International Business

Rattana Bundit University

Corresponding Author: naruchol.s@ku.th

Received: March 26, 2022 Revised: May 2, 2022 Accepted: May 23, 2022

Abstract

The research aims to study the translation strategies used to translate prophetic cards from shrines and temples in Bangkok from Chinese into Thai. The researcher surveyed the target area and collected 240 prophetic cards from 7 shrines and temples around Bangkok as research data from January 15, 2022, to February 5, 2022, in a total of 3 weeks' time. The research data were analyzed and discussed based on various translation theories such as Peter Newmark's Theory of Translation, Associate Professor Dr. Wanna Saeng-aramruang's Theories of Translation, Thai-Chinese translation by Associate Professor Dr. Kanokporn Numthong and Professor Supanee Pinmanee's Modern Age Translation Scriptures.

The results revealed that there were 6 types of strategies employed to translate the prophecy which included: 1) a literal translation which preserves the original language format as much as possible; 2) a meaning-focused translation which focuses on the overall important content of the original text; 3) a reduction translation which cuts out unnecessary content to make the text more understandable; 4) an additional translation which is an amplification of the content to make the text clearer and easier to be understood by readers; 5) an adaptation translation which is a copying of the translated text and then modifying, adding, and shortening it to make it more suitable with the target language and 6) a generalization translation which is a broad interpretation of what is unknown in the target culture and expands the overall meaning or definitions

of contents until it matches or is understandable by readers of the target culture. To choose suitable translation strategies, translators need to take a careful consideration and be aware of their choices of translation methods. To elaborate, they need to make a decision about how they want their translation works to be conveyed. Translators must be aware of meaning of the words that they use in a particular context of the target language. Moreover, translators need to consider the appropriate language used to successfully communicate with the readers of the target language who have different culture to make them understand the original meaning that the authors in the source culture want to express. With this, the translation works could convey its' intended meaning, and it could create the valuable and beneficial translation works for Thai-Chinese translation field in various dimensions.

Keywords: Prophetic Cards, Prophecies, Translation Strategies, Shrines, Temples

การศึกษากลวิธีการแปลคำทำนายใบเซียมซี ของศาลเจ้าและวัดในเขตกรุงเทพมหานคร

นฤชล สติวัฒน์กุล

อาจารย์สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะวิเทศธุรกิจ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต

Corresponding Author: naruchol.s@ku.th

ได้รับบทความ: 26 มีนาคม 2565 ปรับปรุงแก้ไข: 2 พฤษภาคม 2565 ตอบรับตีพิมพ์: 23 พฤษภาคม 2565

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการแปลเนื้อหาคำทำนายในใบเซียมซีจากภาษาจีนเป็นภาษาไทยของศาลเจ้าและวัดในเขตกรุงเทพมหานคร ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เซียมซีจากศาลเจ้าและวัดต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง โดยมีจำนวนใบเซียมซีที่เก็บรวบรวมมาได้ 240 ใบ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 15 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2565 เป็นเวลา 3 สัปดาห์ จากนั้นนำมาวิเคราะห์และอภิปรายตามแนวคิดทฤษฎีการแปลของปีเตอร์ นิวมาร์ค ทฤษฎีและหลักการแปลของรองศาสตราจารย์ ดร.วรรณ แสงอร่ามเรือง การแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนของรองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง และคัมภีร์การแปลยุคใหม่ของศาสตราจารย์ สุพรรณิ ปันมณี

ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีการแปลคำทำนายใบเซียมซีมี 6 รูปแบบได้แก่ 1) การแปลแบบตรงตัว เป็นการแปลที่รักษารูปแบบภาษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด 2) การแปลแบบเอาความเป็นการแปลแบบถอดความเฉพาะใจความสำคัญของต้นฉบับ 3) การแปลแบบตัดทอนข้อความเป็นการแปลที่มีการตัดข้อความที่ไม่สำคัญออกเพื่อความเหมาะสม 4) การแปลแบบเพิ่มเติมข้อความเป็นการขยายความเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ชัดเจนของข้อความเพื่อให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายได้ดีขึ้น 5) การแปลแบบดัดแปลงเป็นการคัดลอกเนื้อหาที่มีการแปลไว้แล้วนำไปแก้ไข เพิ่มเติม ตัดทอนให้เหมาะสมกับงานของตน 6) การแปลแบบใช้คำอย่างกว้าง ๆ เป็นการแปลสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมปลายทางโดยใช้ความหมายกว้าง ๆ ขยายความเพื่อให้เห็นภาพรวมจนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง ทั้งนี้การเลือกกลวิธีการแปลแบบใดขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้แปล ผู้แปลต้องตระหนักถึงความหมายของคำที่จะใช้ในบริบทของเนื้อหานั้น ประกอบกับการใช้ภาษาในการตีความเพื่อสื่อสารกับผู้อ่านปลายทางที่มีวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างไรให้เข้าใจได้อย่างถูกต้องตรงตามความต้องการของผู้เขียนในวัฒนธรรมต้นทางจึงจะสามารถถ่ายทอดความหมายได้สมบูรณ์และสามารถสร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ต่อการแปลภาษาจีนเป็นไทยในด้านอื่นต่อไป

คำสำคัญ: เซียมซี, คำทำนาย, กลวิธีการแปล, ศาลเจ้า, วัด

บทนำ

ในศาลเจ้าหรือวัดหลายแห่งในกรุงเทพมหานครมักมีวัฒนธรรมการเสี่ยงทายในลักษณะต่าง ๆ การเสี่ยงทายนี้นั้นมีอยู่ทุกสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไปตามความเชื่อแต่มีจุดหมายเดียวกัน คือ ให้ช่วยชี้แนะบอกทางหรือส่งข่าวสารผ่านการเสี่ยงทาย เชียมซีเป็นวิธีเสี่ยงทายทำนายดวงที่คาดว่ามาจากคนจีนที่อพยพมาตั้งรกรากในประเทศไทย เป็นวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาหลายพันปีเชื่อกันว่าเริ่มเกิดขึ้นครั้งแรกในสมัยราชวงศ์ซางและได้แพร่หลายเข้าไปในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยในสมัยสุโขทัย จินตนา ธันวานิน (2542, หน้า 126) กล่าวว่า การเสี่ยงเชียมซีมิใช่แพร่หลายเฉพาะในไทยเท่านั้น ประเทศอื่นที่มีชาวจีนอพยพไปตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย พบว่ามีการนำเอาความเชื่อของท้องถิ่นตนซึ่งรวมถึงเชียมซีไปในถิ่นที่อยู่ใหม่ด้วยเพื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจไปยังหลักแหล่งใหม่

เชียมซีในไทยสันนิษฐานว่ามีครั้งแรกที่ศาลเจ้าเล่งจูเกียง จังหวัดปัตตานี ซึ่งก่อสร้างในปี พ.ศ. 2116 จวบจนถึงปัจจุบันมีอายุกว่า 400 ปี ในศาลเจ้าหรือวัดหลายแห่งในประเทศไทยมักจะมีวัฒนธรรมการเสี่ยงทาย เชียมซีอยู่ด้วย คำว่าเชียม (筊) ในภาษาจีนหมายถึงฉลากหรือไม้เท้าเสี่ยงทาย คำว่าซี (詩) ในภาษาจีนหมายถึงคำกลอน เมื่อรวมกันจึงหมายถึงคำกลอนบนกระดาดแผ่นเล็ก ๆ ใบเชียมซีจึงมีเนื้อหาแจ้งผลการเสี่ยงทายโดยเขียนเป็นคำกลอน วิธีเสี่ยงเชียมซีตามศาลเจ้าหรือวัด โดยมีกระบอกตัว มีตัวทำด้วยไม้ไผ่มีเลขประจำ คนที่ไปเสี่ยงจะสั่นกระบอกตัว เรียกว่า สั่นตัว จนตัวหลุดจากกระบอกตัว หลังจากนั้นเพื่อยืนยันหมายเลขตัวที่ได้มาถูกต้องเป็นจริงหรือไม่ โดยการโยนเสี่ยงทายไม้พายซึ่งทำด้วยไม้ ลักษณะคล้ายพระจันทร์เสี้ยว 2 อันประกบกันมักจะทาสีแดง ไม้พายที่โยนเสี่ยงทายนั้นถ้าผลออกมาเป็นคว่ำอันหนึ่งหงายอันหนึ่งอย่างี่ชาวจีนแต่จีวเรียกว่าเซ่งพาย (聖筊) หมายความว่าเรื่องที่ถามได้ถูกต้องเป็นความจริง เชื่อถือได้ แล้วจึงนำหมายเลขกำกับอยู่บนตัวไม้ไผ่ไปหาใบเชียมซีตามหมายเลข ซึ่งจะมีคำทำนายพิมพ์ไว้ หากผลการเสี่ยงทายนี้นอกมาเป็นหงายทั้งสองอันชาวจีนแต่จีวเรียกว่าเฉียพาย (笑筊) หมายความว่าเรื่องที่ถามได้หรือหมายเลขที่ได้นั้นไม่มีความเห็นขึ้นอยู่กับผู้เสี่ยงทายว่าต้องการจะเสี่ยงอีกครั้งหรือไม่ ส่วนใหญ่ก็จะไปสั่นตัวเพื่อหาหมายเลขใหม่ แต่ถ้าผลการเสี่ยงทายออกมาเป็นคว่ำทั้งสองอันอย่างี่ชาวจีนแต่จีวเรียกว่าเาพาย (哭筊) หมายถึงไม่เกิดผลไม่ต้องเสี่ยงเชียมซีใหม่อีก

จากการสืบค้นไม่พบหลักฐานว่ามีการพิมพ์เชียมซีครั้งแรกในสมัยใด แต่จากเอกสารหลายชิ้นกล่าวถึงการแปลเชียมซีจากภาษาจีนเป็นไทยตรงกันว่า เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ณ วัดกัลยาณมิตร โดยนายเปลี่ยน แซ่ส่อง ผู้ได้รับการศึกษาจากประเทศจีน มีความรู้ด้านภาษาจีนเป็นอย่างดี ได้ทำถวายวัดกัลยาณมิตร เพื่อให้คนที่มาเสี่ยงเชียมซีได้ทราบความหมายของการทำนายจากผลของการเสี่ยงทาย แต่ที่แปลเป็นคำกลอนไว้เพราะต้นฉบับภาษาจีนก็เป็นคำกลอนเช่นกัน (หลง ไล่ลายสื่อ, 2545, หน้า 44)

เนื้อหาคำทำนายในเชียมซีในแต่ละใบจะมีอยู่หลายด้าน เช่น ด้านโชคลาภ ด้านการงาน ด้านการเดินทาง ด้านสุขภาพ ด้านความรักคู่ครอง จากการเก็บข้อมูลเชียมซีของแต่ละศาลเจ้าและวัดต่าง ๆ พบว่า เนื้อหาภาษาจีนบางศาลเจ้าเป็นเนื้อหาเดียวกันแต่แปลเป็นภาษาไทยไม่เหมือนกัน ซึ่งเนื้อหาภาษาจีนสันนิษฐานว่า

ต้นกำเนิดมาจากคัมภีร์อึ้งจิง ซึ่งเป็นตำราที่ทำนายการเปลี่ยนแปลงของชีวิตตามกฎธรรมชาติ ส่วนจำนวนใบสันนิษฐานว่ามาจากจำนวนทิศทั้ง 4 ซึ่งมีดาวบริวารอยู่ 7 กลุ่ม เมื่อรวมแล้วได้ 28 ดวงตามความเชื่อในการดูทิศทางตามศาสตร์ฮวงจุ้ยของจีน (กนกพร นุ่มทอง, 2552, หน้า 92 -93) จึงได้พิมพ์ใบเซียมซีเป็น 28 เลขหมาย แต่ไม่ได้หมายความว่าต้องมี 28 ใบเสมอไป เช่น ศาลเจ้าเกียกอันกงเป็นศาลเจ้าที่เก่าแก่แห่งหนึ่ง มีเซียมซี 60 เลขหมาย หรือวัดทิพย์วาริวิหารมีเซียมซีถึง 100 เลขหมาย ในขณะที่ศาลเจ้าพ่อกวนอูบริเวณเชิงสะพานตากสินซึ่งเคยเป็นที่พักของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีจำนวนใบเซียมซี 50 เลขหมาย จากช่วงเวลาที่มีการพิมพ์คำแปลการทำนายการเสี่ยงทายจนกระทั่งถึงปัจจุบันก็ยังมีผู้คนสนใจเสี่ยงทายด้วยเซียมซีอย่างต่อเนื่องไม่ขาดสาย จึงทำให้เกิดความสงสัยใคร่รู้ถึงเนื้อหาที่ได้แปลเป็นภาษาไทยว่ามีหลักการในการแปลเซียมซีอย่างไรให้คนต่างชาติต่างภาษาได้เข้าใจความหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากลวิธีการแปลเนื้อหาทำนายในใบเซียมซีจากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการแปลเนื้อหาในใบเซียมซีต้นฉบับภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทยและเปรียบเทียบความหมายของเนื้อหาต้นฉบับกับฉบับแปล

2. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ เซียมซีจากศาลเจ้าและวัดต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ชาวไทยเชื้อสายจีนเลื่อมใสศรัทธาเดินทางไปกราบไหว้บูชาและขอเสี่ยงเซียมซีเป็นประจำ จำนวน 7 แห่ง โดยมีจำนวนใบเซียมซีที่เก็บรวบรวมมาได้ 240 ใบ

รายละเอียดของจำนวนเซียมซีในแต่ละแห่งที่นำมาใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ จากศาลเจ้าและวัดต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

ศาลเจ้า/วัด	จำนวน(ใบ)
1. เซียมซีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ข้าปออง)	28
2. เซียมซีวัดหัวลำโพง	28
3. เซียมซีศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน	28
4. เซียมซีศาลเจ้าแม่ทับทิมสะพานหันจักรเพชร	28
5. เซียมซีศาลเจ้าพ่อเสือ	32
6. เซียมซีวัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่)	36
7. เซียมซีไต้ฮงกงโจวซือ (มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง)	60
รวม	240

วิธีดำเนินวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.1 สํารวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 รวบรวมใบเชื่อมโยงจากศาลเจ้าและวัดต่าง ๆ ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 แห่ง ในช่วงวันที่ 15 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2565

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

- 2.1 ศึกษาวิเคราะห์รูปแบบกลวิธีการแปลเนื้อหาในใบเชื่อมโยงจากภาษาจีนแปลเป็นภาษาไทย และเปรียบเทียบความหมายของเนื้อหาต้นฉบับกับฉบับแปล
- 2.2 อธิบายถึงสาเหตุการใช้กลวิธีการแปลเนื้อหาใบเชื่อมโยงในแต่ละรูปแบบ
- 2.3 สรุปและอภิปรายผล

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลของ ปีเตอร์ นิวมาร์ค (1988) ได้จัดแบ่งประเภทของการแปลเป็นสองกลุ่มโดยมีหลักการแบ่งแยกระหว่างภาษาต้นฉบับ (Source Language) และภาษาแปลหรือภาษาปลายทาง (Target Language) และแบ่งการแปลเป็นสองชนิดคือ

1. การแปลเชิงอรรถศาสตร์ (Semantic Translation) โดยจะเน้นความหมายของต้นฉบับเป็นสำคัญมักจะใช้วิธีแปลแบบคำต่อคำมาถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับมาสู่ฉบับแปล (แปลแบบตรงตัว)

2. การแปลเชิงสื่อสาร (Communicative Translation) โดยจะเน้นความเข้าใจของผู้อ่านฉบับแปลให้ได้รับสิ่งเดียวกับผู้อ่านต้นฉบับมักจะใช้ภาษาปลายทางในการถ่ายทอดความหมายของต้นฉบับโดยการเพิ่มหรือตัดข้อความบางส่วนออกตามความเหมาะสม (แปลแบบเอาความ)

ทั้งยังได้นำการแปลทั้งสองชนิดมาจัดแบ่งประเภทการแปลออกเป็นสองกลุ่มดังนี้

1. การแปลแบบเน้นการรักษาภาษาต้นฉบับ (SL Emphasis, SL ย่อมาจาก Source Language)
2. การแปลแบบเน้นความเข้าใจของผู้อ่าน (TL Emphasis, TL ย่อมาจาก Target Language)

พร้อมกลวิธีการแปลอีกแปดวิธีดังนี้

1. การแปลแบบคำต่อคำ Word-for-word Translation
2. การแปลแบบตรงตัว Literal Translation
3. การแปลตามต้นฉบับ Faithful Translation
4. การแปลเชิงอรรถศาสตร์ Semantic Translation
5. การแปลแบบดัดแปลงในฉบับแปล Adaptation
6. การแปลแบบเอาความ Free Translation

7. การแปลแบบสำนวน Idiomatic Translation

8. การแปลเชิงสื่อสาร Communicative Translation

ซึ่งได้จัดเรียงตามแผนผังรูปตัว V (A Flattened V Diagram) โดยเริ่มจากการแปลที่เน้นการรักษาต้นฉบับมากที่สุดลดหลั่นกันไปจนถึงการแปลแบบที่เน้นความเข้าใจของผู้อ่านในภาษาแปลมากที่สุดดังนี้ (Newmark, 1988, p.45)

SL Emphasis

Word-for-word Translation

Literal Translation

Faithful Translation

Semantic Translation

TL Emphasis

Adaptation

Free Translation

Idiomatic Translation

Communicative Translation

การแปลเป็นเรื่องของการถ่ายทอดความหมายจากสัญลักษณ์ทางภาษาหนึ่งไปสู่สัญลักษณ์ทางภาษาอีกชุดหนึ่งผ่านการใช้พจนานุกรมและไวยากรณ์อย่างเหมาะสมเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยเกณฑ์พิเศษนอกภาษาทั้งชุดอีกด้วย เกณฑ์พิเศษนอกภาษาที่ว้าวยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ วิธีการนับวันเดือนปี ฯลฯ นักทฤษฎีหลายคนเห็นว่าภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้

Taylor (1998 อ้างถึงใน สุพรรณิ ปันมณ, 2562) เน้นให้นักแปลตระหนักในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความหมายของคำ (Semantic) คำต้องสัมพันธ์กับความเป็นไปในโลก เป็นหน้าที่ของนักแปลที่ต้องหาหน่วยความหมาย ความสัมพันธ์ของคำ และดูความเทียบเท่า

2. บริบท (Contexts) คือ ภาพในห้วงนึกที่เกิดขึ้นในใจของคนขณะที่สื่อสารกันในสถานการณ์ต่าง ๆ

3. การใช้ภาษา (Pragmatics) คือ ความหมายจริง ๆ ของผู้พูด ผู้แปลต้องมีความละเอียดอ่อนและไวในการจับความหมายจริง ๆ ให้ได้ ในการตีความวิธีการสื่อสารและความเข้าใจโลกของวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องและผู้แปลต้องมีความรอบรู้เกี่ยวกับสิ่งที่แปลและสามารถนำความรู้นั้นมาสนับสนุนการทำงานของตนได้

4. วัฒนธรรม (Culture) องค์ประกอบด้านวัฒนธรรมมีอิทธิพลอย่างมากในการวิเคราะห์ปัญหาภาษาที่ผูกติดอยู่กับวัฒนธรรม เช่น วิถีชีวิต ความคิดอ่านของผู้คน ประสบการณ์ สภาพภูมิอากาศ สถาบันต่าง ๆ คำที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมเฉพาะ การจัดตั้งทางสังคม ขนบธรรมเนียมประจําถิ่น และวัตถุสิ่งของต่าง ๆ

ดังนั้นการถ่ายทอดความหมายอย่างมีประสิทธิภาพเป็นหัวใจสำคัญในการทำงานแปลของนักแปล โดยต้องคำนึงถึงความหมายของคำ บริบทที่จะสื่อสาร การใช้ภาษา และวัฒนธรรมเป็นสำคัญ

ในเรื่องของแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการแปลจีนเป็นไทยขอประยุกต์ใช้ทฤษฎีของ กนกพร นุ่มทอง, และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562, หน้า 105 - 106) ที่เขียนไว้ในหลักและข้อควรระวังในการแปลจีน - ไทย ไทย - จีน จำนวน 10 ประการ ดังต่อไปนี้

1. คำมีหลายความหมายและหลายหน้าที่ จำเป็นต้องรู้ชัดว่าประโยคนั้นใช้คำในความหมายใด และหน้าที่ใด แล้วจึงคิดคำแทนให้เหมาะสมทั้งความหมายและระดับภาษา
2. คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกันแต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล
3. คำที่เป็นชื่อเฉพาะต้องแปลให้ตรงกับธรรมเนียมปฏิบัติที่มีมา หากจำเป็นต้องคิดคำแปลขึ้นใหม่ ในกรณีที่แปลจากภาษาจีนเป็นไทย ต้องเลือกใช้อักษรให้เหมาะสม ส่วนการแปลจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนต้องเลือกใช้คำหรือระมัดระวังเรื่องการถอดเสียง
4. คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืชต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ
5. วันเดือนปี ที่อยู่ ต้องปรับลำดับและความเคยชินให้ตรงกับลักษณะของภาษาปลายทาง
6. ตัวเลขและลักษณะนามต้องปรับให้ตรงกับความเคยชินในภาษาปลายทาง
7. การแปลสำนวน สุภาษิต คำพังเพยเป็นภาษาธรรมดา หรือใช้สำนวนโวหารที่มีอยู่ในภาษาปลายทางโดยต้องระวังเรื่องความแตกต่างของความหมายและน้ำเสียง
8. รู้จัก ตัด เติม และปรับข้อความให้เหมาะสมกับวิธีการแสดงออกในภาษาปลายทาง
9. เรียงประโยคตามโครงสร้างภาษาปลายทางหรือตามความนิยมในภาษาปลายทาง
10. ในกรณีที่การลำดับความในต้นฉบับอ่านเข้าใจยาก สามารถเรียบเรียงลำดับความได้ตามความเหมาะสม

นอกจากนี้ในเรื่องของการแปลจะค้นพบประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย ซึ่งสามารถนำเรื่องการแปลวรรณกรรมจีนเรื่องไซ่ฮั่นของกนกพร นุ่มทอง มาประยุกต์ใช้ในการการดัดแปลงขนบลีลาการประพันธ์ ขยายความ ย่อความ ตัดข้อความ เติมความ ดัดแปลงข้อความได้อีกด้วย (กนกพร นุ่มทอง, 2552, หน้า 86)

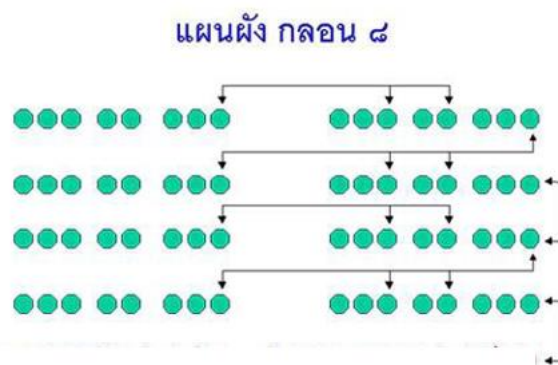
ผลการวิจัย

1. รูปแบบและลักษณะการเขียนคำแปล

รูปแบบและลักษณะการเขียนคำแปลของแต่ละศาลเจ้าและวัดมีลักษณะใกล้เคียงกันคือ เขียนเป็นบทประพันธ์แบบร้อยกรองประเภทกลอนสุภาพ มีสัมผัสนอก สัมผัสสระ สัมผัสพยัญชนะที่แต่งตามลักษณะฉันทลักษณ์ คือ 1 บท มี 4 วรรค วรรคละ 8 คำ (รพีพรรณ เทียมเดช, 2563, หน้า 92) ทั้งยังสอดคล้องกับลักษณะโวหาร ภูเขาวิศรณ (2551, หน้า 171) ศึกษาลักษณะการใช้ภาษาในใบเขียนซี ด้านการใช้คำ สำนวน และโวหารภาพพจน์ ผลการศึกษาพบว่า ใบเขียนซีมีการใช้คำประสม คำซ้อน คำซ้ำ คำแสดงอารมณ์และ

คำสัมผัสเพื่อสื่อความหมาย การใช้คำเพื่อให้เนื้อความมีความหมายชัดเจน มีการเล่นสัมผัสเสียงของคำทำให้เกิดจินตภาพ ได้รับความรู้สึกทำให้เกิดอารมณ์สในการอ่านมากยิ่งขึ้น มีการใช้สำนวนเดิมและสำนวนเปลี่ยนแปลงเพื่อสื่อความหมายโดยนัยให้ผู้อ่านเกิดแนวคิด มีการใช้โวหารภาพพจน์เปรียบเทียบและมีการอ้างอิงเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเนื้อหาในใบเขียนซีมากขึ้น เขียนซีวัดกัลยาณมิตร วรมหาวิหาร (เข้าปออง) และเขียนซีวัดหัวลำโพง มีเนื้อหาต้นฉบับภาษาจีนที่แตกต่างกัน แต่การแปลเนื้อหาเป็นภาษาไทยมีข้อความที่เหมือนกัน ในที่นี้จะไม่เปรียบเทียบการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยของทั้งสองวัด ดังกล่าว รูปแบบถ้อยคำและลักษณะการแปลจะแต่งเป็นคำประพันธ์ที่เขียนเป็นร้อยแก้ว คำประพันธ์ที่เขียนเป็นร้อยกรองแต่งเป็นกลอนสุภาพ และใช้ถ้อยคำง่าย ๆ คำประพันธ์ที่เขียนเป็นร้อยกรองมีอยู่ทั้งหมด 5 แห่ง คือ เขียนซีของศาลเจ้าไต้ฮงกงโจวซือ (ปอเต็กตึ๊ง) ศาลเจ้าแม่ทับทิมสะพานหันจักรเพชร ศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน เขียนซีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร และเขียนซีวัดหัวลำโพง ส่วนคำประพันธ์ที่เขียนเป็นร้อยแก้วมีเขียนซีศาลเจ้าพ่อเสือ ส่วนเขียนซีวัดมังกรกมลาวาสจะเขียนเป็นถ้อยคำง่าย ๆ

ผลการวิจัยพบว่า การแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยแล้วเขียนเป็นคำประพันธ์แบบร้อยกรองโดยใช้รูปแบบกลอนแปดซึ่งมีแผนผังบังคับทำให้เกิดความคล่องจองดังนี้

ตัวอย่างที่ 1 คำทำนายของศาลเจ้าและวัดแต่ละแห่งที่เขียนเป็นร้อยกรองเช่นเขียนซีของไต้ฮงกงโจวซือ (มูลนิธิปอเต็กตึ๊ง) ใบที่ 1

ใบที่หนึ่งโชคดีศรีสวัสดิ์

สารพัดสิ่งสมอารมณ์หวัง

อายุยืนลาภยศมาประดัง

พร้อมสะพรั่งบุตรหลานเต็มบ้านเอย

第一灵签第一灵求谋万事尽通享 荣华富贵添寿考
培桂植兰香满庭

ตัวอย่างที่ 2 คำทำนายที่เขียนเป็นร้อยกรองเป็นเชียมชีศาลเจ้าแม่ทับทิมสะพานหัน จักรเพชรใบที่ 17

เลขสิบเจ็ดว่าสำเร็จอย่างเด็ดขาด	ที่มุ่งมาตรจะได้สมอารมณ์หมาย
ทั้งลามยศจะเจริญไม่เสื่อมคลาย	การค้าขายจะเห็นผลได้ทันตา
ถามหาว่าจะได้ไม่แคล้วคลาด	ถามหาโรคร้ายว่าไม่ร้ายต้องหายดี
ถามหาครอบครัวว่าเป็นสุข	ห่างทุกข์เอย

第十七号富贵总由注定 五谷丰收胜上年 共享太平
歌舞日 合浦鼓腹乐尧天

ตัวอย่างที่ 3 คำทำนายที่เป็นร้อยกรองของเชียมชีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ข้าปอกง) ใบที่ 10

ใบที่สิบหีบยกตกกับใบ	เหมือนคนได้นอนหลับแล้วกลับฝัน
จะพูดจาแสนยากลำบากครั้น	ไม่รู้วันเป็นตายวายชีวา
แม้ถามลูกในท้องต้องเป็นหญิง	แม้ถามสิ่งของหายอย่าหมายหา
แสนยากที่จะพบประสบตา	ถามใช้ว่าหายยากลำบากกาย
ถามหาคู่สู่สมภิมิรมย์พักตร์	ว่าคงจักได้สมอารมณ์หมาย
ถามหาลาภไม่ดีเป็นที่คลาย	ระวังกายให้มันทุกวันเอย

第十签 石材难寻。求侣当佳。求儿得女。
疾病堪虑。诸事宜见机而作。母迈躁急。
徐徐图之。或有成就。

ตัวอย่างที่ 4 คำทำนายที่เป็นร้อยกรองของเชียมชีวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ข้าปอกง) ใบที่ 26

ยี่สิบหกเปรียบใกล้ดอกไม้บาน	ถึงมีการทุกข์ร้อนได้ผ่อนผัน
สุดแต่บุญกรรมเป็นสำคัญ	ตัวเรานั้นต้องเจียมเสียมตัว
จะทำการสิ่งใดอย่าได้หาญ	ขึ้นราคาอย่าฮึกฮักกว่าจักชั่ว
ต่อไปภายหน้าจะต้องหม่นหมองมัว	คิดถึงตัวถึงกายไม่วายวัน
เปรียบเหมือนเราปลูกต้นผลไม้	คนอื่นได้เก็บกินไม่ผินผัน
แม้ถามบุตรสุดใจที่ในครรภ์	ว่าคนนั้นเป็นหญิงจริงๆ ใจ
ถามเป็นความว่าเห็นพอเป็นกลาง	ถามคนฟังว่าห่างกระจ่างใส
ถามหาลาภได้ยากลำบากใจ	ขอจบใบนี้พลันเท่านั้นเอย

第廿六签 如花盛开。如大正茂。若难可除。
但母过勇。宜有防备。若问怀中胎。却是奈儿体。
若问求财禧。时机亦未至。若问贵人助。
优是艰难事。

ตัวอย่างที่ 5 คำทำนายที่เป็นร้อยกรองของเชียมชีศาลเจ้าแม่ทับทิมสะพานหัน จักรเพชร ใบที่ 1

ใบที่หนึ่งดีเลิศประเสริฐนัก	จักต้องได้ของรักสมปรารถนา
ทั้งลาภยศทรัพย์สินประดังมา	ถามหาเนื้อคู่ทายว่าต้องเป็นผล
ถามเจ็บไข้ว่าจะหายในไม่ช้า	ถามการงานสำเร็จสมอารมณ์หมาย
ถ้าถามบุตรในท้องต้องเป็นชาย	ถามถึงคนที่คอยทำต้องมาแน่
โชคดีแท้ที่ร้ายกลายเป็นดีเอ๋ย	

第一号 福如东海寿如山 君汝何用苦心中
富贵荣华天注定 太白贵人佑其间

คำทำนายที่เขียนเป็นร้อยแก้วเป็นเชียมชีศาลเจ้าพ่อเสือ ใบที่ 2 ความว่า

ได้เมื่อบ้านเมืองศิวิไลซ์บริบูรณ์ ชุมนางผู้ปกครองกฤษฎีธรรม ราษฎรอยู่เป็นสุขสำราญ
แม้จะม้อานทองไปในที่ทั้งปวง ไม่มีอันตรายมาแผ้วพาล ไปนี้จะคิดทำการสิ่งใดจะไม่มีที่
ขัดข้องเลย นับว่าดีอย่างดีประเสริฐ

第二号 国泰民安了 官清民自安 路上往来客
白马挂金鞍

ส่วนคำนายที่เขียนเป็นถ้อยคำง่าย ๆ เป็นเชียมชีวัดมังกรกมลาวาส (เล่งเน่ยยี่) ใบที่ 2 ความว่า

ชะตาชีวิตช่วงนี้ ไม่มีอุปสรรค จะได้โชคลาภอันพึงประสงค์ การงานเจริญรุ่งเรือง
ถ้าเจ็บป่วยจะมีหมอดีมารักษา เนื้อคู่ยังอยู่ไกลทุกอย่างดีนักแล

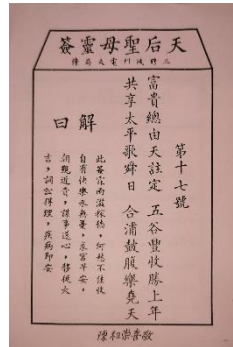
第二上卦 得水行舟遇顺风 桃花流水遍西东 五湖四海
皆安愁 由自开花到虎通

ตัวอย่างที่ 1

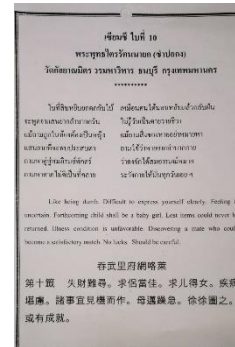
ได้อังกงโจวซือ ใบที่ 1

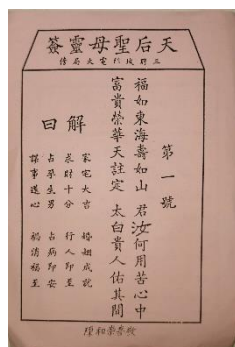
ตัวอย่างที่ 2

ศาลเจ้าแม่ทับทิม
จักรเพชรใบที่ 17

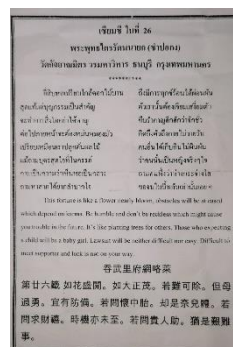
ตัวอย่างที่ 3

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
ใบที่ 10

ตัวอย่างที่ 4

ศาลเจ้าแม่ทับทิม
จักรเพชรใบที่ 1

ตัวอย่างที่ 5

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร
ใบที่ 26

ศาลเจ้าพ่อเสือ ใบที่ 2

วัดมังกรกมลาวาส ใบที่ 2

2. ด้านเนื้อหาของการทำนาย

ด้านเนื้อหาของการทำนาย พบว่า มีเนื้อหาแบ่งออกเป็น 10 ด้านดังนี้ ด้านการงาน ความรัก คู่ครอง ด้านสุขภาพ ด้านโชคลาภ ด้านการเดินทาง ด้านของสูญหาย ด้านญาติมิตร ด้านบุตรธิดา ด้านการเรียน สัดส่วนในการทำนายในด้านต่าง ๆ ของแต่ละศาลเจ้าและวัดดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 วิเคราะห์สัดส่วนในการทำนายในด้านต่าง ๆ ของโบสถ์และวัดต่าง ๆ ของโบสถ์และวัด

ศาลเจ้า/ วัด	การ งาน	ความ รัก คู่ครอง	สุข ภาพ	โชค ลาภ	การ เดิน ทาง	คติ ความ	ของ สูญ หาย	ญาติ มิตร	บุตร ธิดา	การ ศึกษา
วัด กัลยาณมิตร	5	16	20	26	0	23	5	12	12	-
วัดหัวลำโพง	5	16	20	26	0	23	5	12	12	-
ศาลเจ้าแม่ ทับทิม สามเสน	9	16	20	23	7	22	6	10	9	-
ศาลเจ้าแม่ ทับทิม สะพานหัน	30	9	6	9	11	6	9	1	11	5
ศาลเจ้า พ่อเสือ	21	4	4	4	7	6	1	4	3	0
วัดมังกร กมลาวาส	34	28	34	19	3	5	0	0	6	1
ไต่ฮองกง โจงซือ (ปอเต็กตึ๊ง)	24	23	25	13	14	7	6	2	19	2
รวม	128	112	129	120	42	92	32	41	72	8
ร้อยละ	16.49	14.43	16.62	15.46	5.41	11.86	4.12	5.28	9.28	1.03

เนื้อหาการทำนายโบสถ์และวัดทั้ง 7 แห่งที่มีสัดส่วนสูงที่สุด 3 ด้าน เรียงลำดับ ดังนี้

ด้านสุขภาพ	16.62 %
ด้านการงาน	16.49 %
ด้านโศคลาภ	15.46%

ด้านสุขภาพมีสัดส่วนสูงที่สุดแสดงให้เห็นว่าชาวจีนไม่ว่าจะอยู่ถิ่นฐานใดได้ให้ความสำคัญด้านสุขภาพมากที่สุด ชาวจีนจะเน้นการกินอาหารที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย รู้จักการกินอาหารเพื่อบำรุงร่างกายให้มีความแข็งแรงเพื่อประกอบกิจการใด ๆ โดยไม่มีอุปสรรค คนที่มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงจึงจะทำการใด ๆ ได้สำเร็จโดยง่าย ดังคำกล่าวที่ว่า ความไม่มีโรคเป็นลาภอันประเสริฐ อันดับที่สองเป็นเรื่องของการงาน นิสยคนจีนเป็นคนขยัน อดทน ทำงานโดยไม่เกียจคร้าน เพราะงานคือเงินจะทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินเงินทอง การดำเนินชีวิตไม่ขัดสนเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้คน อันดับที่สามเป็นเรื่องของโศคลาภคนจีนมีความสามารถด้านการค้าขายเป็นที่สุด การค้าขายเป็นเรื่องไม่แน่นอนเปรียบเหมือนการเสี่ยงโชคอย่างหนึ่งทำให้เกิดความกังวลกับอนาคตที่จะถึง คนจีนจึงนิยมไปไหว้เจ้าขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์เพื่อตลบันดาลให้ได้ในสิ่งที่ต้องการ การเสี่ยงเซียมซีเพื่อขอพรสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นการลดความกังวลใจในสิ่งที่ยังมาไม่ถึง เซียมซีจึงเปรียบเสมือนการส่งสารจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหล่านี้เพื่อให้ผู้เสี่ยงทายได้รับทราบ

3. ด้านรูปแบบและกลวิธีการแปล การแปลต้องยึดหลักความเหมาะสมแทนความเท่าเทียม โดยแปลให้ตรงกับวัตถุประสงค์หรือหน้าที่ของการแปล ทำให้เกิดวิธีการแปลที่หลากหลาย ผู้แปลจึงต้องเลือกวิธีการแปลให้เหมาะสม (วรรณา แสงอร่ามเรือง, 2563, หน้า 260) จากการศึกษาเนื้อหาคำทำนายในใบเซียมซีของศาลเจ้าและวัดทั้ง 7 แห่ง พบว่า มีกลวิธีการแปล 6 รูปแบบได้แก่ 1) การแปลแบบตรงตัว 2) การแปลแบบเอาความ 3) การแปลแบบตัดทอนข้อความ 4) การแปลแบบเพิ่มเติมข้อความ 5) การแปลแบบดัดแปลง 6) การแปลแบบใช้คำอย่างกว้าง ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1 การแปลแบบตรงตัว เป็นการแปลที่รักษารูปแบบภาษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด ตัวอย่างที่ 1 เซียมซีศาลเจ้าพ่อเสือ ใบที่ 2

国泰民安乐 官清民自安 路上往来客 白马挂金鞍

คำแปลโดยผู้วิจัย

ประเทศรุ่งเรืองประชาชนสงบสุข ขุนนางมีความสุจริตประชาชนก็มีความสุข ผู้คนเดินทางไปมา ม้าขาวแขวนอานทอง

คำแปลจากใบเซียมซี

เมื่อบ้านเมืองศิวิไลย์บริบูรณ์ ขุนนางผู้ปกครองยุติธรรม ราษฎรอยู่เย็นเป็นสุขสำราญ แม้จะม้าอานทองไปในที่ทั้งปวง

ตัวอย่างที่ 2 เชียมซีศาลเจ้าพ่อเสือ ใบที่ 10

病吗去登上 几时地回还 欲进前程璐 思量到山

คำแปลโดยผู้วิจัย

มั่วป่วยไปขึ้นเขา เมื่อไรจะได้กลับ ต้องการเดินไปข้างหน้า คิดว่าจะไปให้ถึงภูเขานั้นยาก

คำแปลจากใบเชียมซี

เปรียบเหมือนมั่วป่วยไปขึ้นเขา เมื่อไรจะได้กลับ จะดำเนินไปทางข้างหน้า คิดว่าจะไปให้ถึงภูเขานั้นยากแท้

ตัวอย่างที่ 3 เชียมซีได้ฮงกงโจวซือ ใบที่ 60

前难过了二心安 尚有后难过更难 逆水行舟尽不得 勿逢盗贼起波澜

คำแปลโดยผู้วิจัย

ข้างหน้าที่ยากผ่านไปแล้วสบายใจ ข้างหลังยังมีความยากที่ยากยิ่งกว่า พายเรือทวนน้ำ พยายามอย่างไรก็ไม่สำเร็จ อย่าพบโจรขโมยนำพาปัญหาใหญ่

คำแปลจากใบเชียมซี

ที่ทกลีบผ่านด่านหน้าแล้วเบาใจ ด่านหลังไซ้รำลึดยากยิ่งกว่า อย่ากระวนทวนน้ำ เล่นนาวา อย่าพบพานโจรก่อคลื่นลม

ผู้วิจัยเห็นว่า เนื้อหาที่ได้จากการแปลมีความหมายที่ตรงกับคำศัพท์ภาษาจีนในระดับประโยค ต่อประโยค รักษารูปแบบของการเสนอความคิดของต้นฉบับได้มากที่สุด อ่านแล้วเข้าใจความหมาย โดยไม่ต้องมีการอธิบายขยายความอีกครั้งซึ่งตรงกับทฤษฎีการแปลแบบตรงตัวที่รักษาเนื้อหาเดิมไว้ไม่ว่าจะเป็นลำดับความคิด การเรียงคำ กลมกลืนไปกับเนื้อหาของประโยคเพราะโครงสร้างของประโยคในภาษาไทยและภาษาจีนเป็นโครงสร้างแบบ ประธาน กริยา กรรม

ตัวอย่างที่ 1

เชียมซีศาลเจ้าพ่อเสือ

ใบที่ 2

ตัวอย่างที่ 2

เชียมซีศาลเจ้าพ่อเสือ

ใบที่ 10

ตัวอย่างที่ 3

เชียมซีได้ฮงกงโจวซือ

ใบที่ 60

3.2 การแปลแบบเอาความ เป็นการแปลแบบถอดความเฉพาะใจความสำคัญของต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น เชียมชีศาลเจ้าแม่ทับทิม สะพานหัน จักรเพชร ใบที่ 7

三藏取经往西天 路途险难得齐天 云横秦岭家何在
雪拥南关马不前

คำแปลโดยผู้วิจัย

พระถังซำจั๋งมุ่งหน้าไปทางตะวันตกเพื่อตามหาพระไตรปิฎก ระหว่างทางมีความยากลำบากอันตรายจนได้พบแห่งเจีย เมฆลอยขวางหน้าภูเขาคดเคี้ยวจนไม่เห็นบ้านคนอยู่ที่ไหน หิมะกีดขวางทางแม้แต่ม้ายังไม่สามารถก้าวผ่านด่านหนานกวน

คำแปลจากใบเชียมชี

เลขที่เจ็ดสำเร็จสมประสงค์ ดุจดองค์พระถังซำจั๋ง เพราะได้แห่งเจียศิษย์สำคัญ จึงดันดันไปได้ถึงไซ้

ผู้วิจัยเห็นว่าคำแปลจากใบเชียมชีนี้เป็นการแปลแบบเอาความโดยกล่าวถึงเฉพาะเนื้อหาที่เป็นใจความสำคัญที่ว่าสุดท้ายทำภารกิจสำเร็จ โดยไม่กล่าวถึงรายละเอียดปลีกย่อยเรื่องหนทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกจากดินแดนทางตะวันตกของจีนคือประเทศอินเดียนั้นมีความยากลำบากอย่างไร เนื่องจากดินแดนทางด้านตะวันตกนี้เป็นทะเลทรายโกบีที่ร้อนระอุไร้ผู้คนและยังมีเทือกเขาอินดูสูงชัน การเดินทางในสมัยก่อนต้องรอนแรมไปด้วยความยากลำบาก พาหนะที่ใช้คือม้าแม้มีความสามารถในการเดินทางได้ดีกว่าคนยังไม่สามารถผ่านไปได้อย่างง่าย แต่สุดท้ายพระถังซำจั๋งก็ไปอัญเชิญพระไตรปิฎกมาถึงประเทศจีนได้สำเร็จ

3.3 การแปลแบบตัดทอนข้อความ บางครั้งอาจจะมีการตัดทอนข้อความออกบ้างเพื่อความเหมาะสม ตัวอย่างเช่น เชียมชีของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ชาปอกง) ใบที่ 4

如鸡失群。述途远走。求婚稍有困难。
但终必如愿。疾病可愈。诉讼可胜。
求子可获麟子。求财亦稍利路。

คำแปลโดยผู้วิจัย

เหมือนดังไก่หลงฝูง เดินทางยาวไกล ถามหาคู่มีความลำบากเล็กน้อย แต่ที่สุดก็ได้ดังปรารถนา โรคภัยจะหายได้ คดีความจะชนะ ถามหาลูกจะได้ก็เล่น ขอโชคลาภจะได้บ้าง

คำแปลจากใบเชียมชี

ใบที่สี่นี้ไซ้เหมือนไก่ฝูง

เหมือนลูกไก่ฝูงเดียวเที่ยวคะนอง

ต่อนาน ๆ จึงจะพบประสบพัสดุ

จะทำการสิ่งใดพร้อมใจกัน

มิได้รู้ปะพบประสบสอง

ตัวหนึ่งต้องจากไปเสียไกลกัน

ได้สมศักดิ์สุชีเป็นศรีสรรค์

แต่ชื่อนั้นหายไว้ที่ไนดี

อย่าดำเนินเดินหน้าที่ว่าร้าย
เหมือนพระจันทร์ร้อนเร่ขึ้นเมฆี
ถามคนเจ็บว่าหาสบายจิต
คงชนะเจียวหนอย่าราคน
ว่ายังไม่พบประสบพักตร์
ว่าคงจะรู้เห็นว่าเป็นชาย

เราต้องหมายความหลังระวังหนี
พระแสงศรีสุริยงต้องลงดิน
ถามเรื่องคิดเป็นความตามกระสินธุ์
แม้ถามถึงคนลี้หลบหนีกาย
ถามลูกรักในครรภ์เหมือนดังหมาย
จบคำทำนายที่สี่เท่านี้เอยฯ

ผู้วิจัยเห็นว่า คำว่า 勝子 ที่แปลว่ากิเลนนั้นคนจีนจะหมายถึงลูกชาย ถ้าผู้แปลเชื่อมซีใช้คำนี้ ผู้อ่านเชื่อมซีอาจไม่เข้าใจเพราะกิเลนเป็นสัตว์ในเทพนิยายจีน ผู้อ่านไม่มีภาพความคิดเกี่ยวกับกิเลนว่าเป็นอย่างไรจะไม่เข้าใจความหมายผู้แปลจึงได้ตัดคำนี้ออก และข้อความที่เกี่ยวกับการถามหาโชคลาภในใบทำนายเชื่อมซีที่ว่า 求財亦稍利路 แปลว่า ขอโชคลาภจะได้น้อย ไม่ได้ปรากฏในใบทำนายเชื่อมซี แต่ได้ตัดเนื้อหาที่จะต้องกล่าวถึงนี้ออกไปอาจเป็นเพราะว่าหลักสำคัญในการปรับโครงสร้างประโยคและคำจะทำต่อเมื่อเนื้อหาดังกล่าวไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับผู้อ่านปลายทางทำให้ไม่เข้าใจความหมาย และอีกประการหนึ่งคือการปรับเพื่อให้ภาษาสละสลวย อ่านแล้วรื่นหูซึ่งเหมาะกับการแต่งคำแปลให้เป็นบทประพันธ์ร้อยกรองตามแผนผังบังคับกลอน

3.4 การแปลแบบเพิ่มเติมข้อความ บางครั้งอาจมีการเพิ่มเติมข้อความเข้าไปบ้างเพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจในเนื้อหาและให้สัมพันธ์กับการประพันธ์แบบร้อยกรอง ตัวอย่างเช่น เชื่อมซีของ วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ชาปอง) ใบที่ 7

苦恼可取。安乐随至。多做布施。身心可安。财禧获。失勿易易还。佳偶天成。三生石会印登。病易愈。百事均期可。

คำแปลโดยผู้วิจัย

ความทุกข์ร้อนสามารถหายไป ความสงบสุขจะมาถึง ทำบุญทำทานมาก ๆ กายใจสงบ ได้รับโชคลาภด้วยความสุข ของหายจะได้คืนโดยง่าย ถามหาคู่ครองจะสำเร็จ ทั้งสามภพยังยืนยันโรคร้ายจะหายได้โดยง่าย ทุกเรื่องมีความหวัง

คำแปลจากใบเชื่อมซี

ใบที่เจ็ดเสร็จทุกข์เป็นสุขี
แต่ตัวนี้เคื่องขุนคว่นวาย
คงสมคิดแสนสมอารมณ์หมาย
ฟังภิปรายพาที่คงดีจริง
คงเป็นการอยู่สุขสันต์ทุกสิ่ง
ถามสิ่งของหายก็ได้คืน

ทั้งบ้านเรือนเพื่อนกนกก็ยินดี
จงทำบุญให้ทานประมาณจิต
อย่าอ้อมโอบโลภมากจะยากกาย
เหมือนปลูกผลต้นไม้ไว้ใกล้บ้าน
ถามหาลาภใบนี้ว่าดีจริง
ถามหาคู่สมภิมิรมย์พักตร์

ว่าดีนักแสนดีเป็นที่ขึ้น

ถึงเรื่องอื่นก็ดีเป็นศรีสรรค์

ถามคนเจ็บว่าหายสบายคืน

จบที่เจ็ดเสร็จทุกข์เป็นสุขเอยฯ

ผู้วิจัยเห็นว่าคำแปลจากใบเซียมซีและคำแปลโดยผู้วิจัยมีความหมายที่เหมือนกันเป็นไปในทำนองเดียวกันแต่คำแปลจากใบเซียมซีได้เพิ่มเติมข้อความเข้าไปหลายข้อความ เช่น แต่ตัวนี้เคื่องขุนคว่นวาย เพื่อส่งเสริมให้ทำบุญให้ทาน ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ว่าทำบุญทำทานจะทำให้ไม่วุ่นวายใจ จิตใจสงบเย็น และข้อความที่ว่า อย่าอ้อมโอบโลกมากจะยากกาย ฟังก็ปรายพาที่คงดีจริงเหมือนปลูกผลต้นไม้ไว้ใกล้บ้าน คงเป็นการอยู่สุขสันต์ทุกสิ่ง เพื่อเสริมให้คำแปลเกี่ยวกับโชคทายมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้เห็นภาพว่าความหมายเกี่ยวกับการถามโชคทายของใบนี้ดีจริงอย่างไร

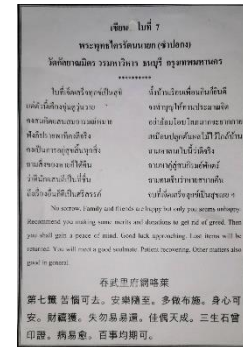
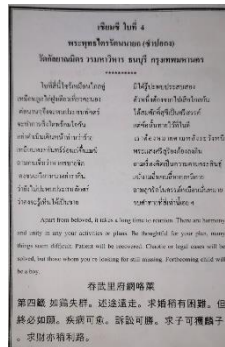
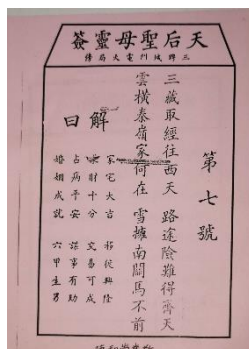
ศาลเจ้าแม่ทับทิม

จักรเพชรใบที่ 7 (3.2)

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

ใบที่ 4 (3.3)

ใบที่ 7 (3.4)

3.5 การแปลแบบตัดแปลง เป็นการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมบ้างเล็กน้อยโดยการคัดลอก เพิ่มเติม หรือตัดเนื้อหาบางส่วนออกเพื่อให้เหมาะสมกับสถานที่ของตน ตัวอย่างเช่นเซียมซีใบที่ 2 ของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร (ข้าบปาก) และเซียมซีศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน

วัดกัลยาณมิตรวรวิหาร

ศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน

ใบที่สองต้องกันเหมือนจันทร์ฉาย
เปรียบกับต้นพุทธรักษาที่ตาย
แล้วกลับกลายเป็นเหมือนเช่นเดิม
ได้ผลิดอกออกไม้อิสระสว่าง
ต้องน้ำค้างลมเชยร่ำเพยเสริม
เหมือนกระจุกบานเก่าเมื่อคราวเดิม
ต้องเพิ่มเติมขัดถูจึงดูงาม
จะทำการสิ่งใดพร้อมใจกัน
จงผ่อนผันหรือนับถือถาม
คงสมจิตรสมปองทำนองความ
ใบนี้ถามคนไข้ว่าได้คลาย
ถามลูกหนี้พวกพ้องว่าต้องพบ
ถามเรื่องคู่รักไม่สมหมาย
ถามหาลาภว่าดีพาที่หาย
คงสมหมายสมหวังดังที่ทักทาย
จบอภิปรายเลขสองทำนองเอยฯ

ใบที่สองต้องกันเหมือนจันทร์ฉาย
เปรียบกับต้นพุทธรักษาที่ตาย
แล้วกลับกลายเป็นเหมือนเช่นเดิม
ได้ผลิดอกออกไม้อิสระสว่าง
ต้องน้ำค้างลมเชยร่ำเพยเสริม
เหมือนกระจุกบานเก่าเมื่อคราวเดิม
ต้องเพิ่มเติมขัดถูจึงดูงาม
จะทำการสิ่งใดพร้อมใจกัน
จงผ่อนผันหรือนับถือถาม
คงสมจิตรสมปองทำนองความ
ใบนี้ถามคนไข้ว่าได้คลาย
ถามลูกหนี้พวกพ้องว่าต้องพบ
ถามเรื่องคู่รักไม่สมหมาย
ถามหาลาภว่าดีพาที่หาย
จบอภิปรายเลขสองทำนองเอยฯ

ดังจะเห็นได้ว่าคำแปลภาษาไทยของวัดกัลยาณมิตรวรวิหารมีประโยคที่ว่า “คงสมหมาย สมหวังดังที่ทักทาย” แต่เมื่อมาเป็นใบเขียนสีของศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน คำแปลภาษาไทยของศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสนได้ตัดประโยคดังกล่าวออกไปอาจเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดลอกเนื้อหาทั้งหมด หรือเพื่อความเหมาะสมกับสถานที่ของตน ถือว่าเป็นการแปลแบบดัดแปลงวิธีหนึ่ง

3.6 การแปลแบบใช้คำอย่างกว้าง ๆ เป็นการแปลสิ่งที่อาจไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมของภาษาปลายทาง เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนแก่ผู้อ่าน เพื่อให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายมากขึ้น ในที่นี้จะยกตัวอย่างสำนวนจีนในเขียนสีศาลเจ้าแม่ทับทิม สะพานหัน จักรเพชร ใบที่ 18

昔日螳螂捕去蝉
莫信他人直中直

难知黄雀在身旁
须防其中仁不仁

คำแปลโดยผู้วิจัย

ในอดีต ตั๊กแตนจ้องจับจิ้งจก

หารู้ไม่ว่านกขมิ้นจ้องอยู่ด้านหลัง

อย่าเชื่อคนที่รูปลักษณ์ภายนอก

ต้องระวังที่จิตใจว่ามีเมตตาหรือไม่

คำแปลจากใบเขียนสี

เลขสิบแปดให้ระแวงระวังตัวเพราะเคราะห์กรรมยังพันพัวไม่สร่างซา

ผู้วิจัยเห็นว่าความหมายของสำนวนนี้หมายถึง ในขณะที่ตั๊กแตนจ้องจับจิ้งจกอยู่นั้นยังมีนกขมิ้นที่กำลังจ้องจับตั๊กแตนอยู่ด้านหลังโดยที่ตั๊กแตนก็ยังไม่รู้ตัวว่ากำลังจะมีภัยมาถึง ซึ่งสำนวนนี้ จวงจื้อแห่ง

ลัทธิเต๋า ได้ให้ความหมายไว้ว่า สนใจในผลประโยชน์อันเล็กน้อยโดยละเลยอันตรายที่กำลังมาถึง ซึ่งใหญ่กว่า หากแปลตามคำศัพท์ภาษาจีนผู้อ่านปลายทางอาจจะไม่เข้าใจความหมายที่แท้จริงตามวัฒนธรรมจีน ทำให้เกิดความสับสนในคำแปล เชียมซีใบนี้ได้แปลความหมายอย่างกว้าง ๆ ว่าให้ระวังตัวเพราะยังมีเคราะห์กรรมอยู่อีก ทำให้เข้าใจความหมายได้ง่ายขึ้น ซึ่งความหมายที่แปลออกมาไม่ต่างจากความหมายเดิมแต่อย่างไร

และอีกหนึ่งตัวอย่างเป็นเชียมซีของศาลเจ้าพ่อเสือ ใบที่ 6

齐楚两相连 何必若战争 不如家内做 谁能谁不能

คำแปลโดยผู้วิจัย

แคว้นฉีและแคว้นฉู่สองแคว้นมีอาณาเขตติดต่อกัน ทำไมจะต้องทำสงคราม ไม่เหมือน ทำในบ้าน ใครสามารถใครไม่สามารถ

คำแปลจากใบเชียมซี

เปรียบเทียบสองประเทศมีอาณาเขตติดต่อกัน ย่อมมีการรุกเขตกันไปมา จะต้องรบพุ่งกันไปทำไม ในเหตุเป็นเรื่องไม่ยุติ ถ้าสงบใจอยู่ในเรือนดีกว่า ใครสามารถก็จะทราบได้เอง

ผู้วิจัยเห็นว่า คำแปลจากใบเชียมซีกล่าวถึงสองแคว้นที่มีอาณาเขตติดต่อกันที่กำลังทำสงครามกันโดยไม่ได้กล่าวถึงชื่อแคว้นทั้งสองคือ แคว้นฉี 齐 และแคว้นฉู่ 楚 อาจเป็นเพราะว่าผู้อ่านเชียมซีไม่รู้จักแคว้นทั้งสอง ผู้แปลจึงได้ใช้คำกว้าง ๆ ว่าอาณาเขตติดต่อกันโดยไม่ระบุชื่อแคว้น การแปลไม่จำเป็นต้องใช้คำหรือเนื้อความเดียวกันแต่ต้องแยกแยะตามความเหมาะสม โดยพิจารณาแปลคำหรือเนื้อความให้ตรงกับหน้าที่ของเนื้อความส่วนนั้นเพื่อสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการวิจัย

การเสี่ยงเชียมซีเป็นการเสี่ยงทายชนิดหนึ่งที่มาพร้อมกับชาวจีนที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเมื่อหลายพันปีก่อน เป็นการตอบสนองความอยากรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การเสี่ยงทายเป็นไปเพื่อลดความกังวลใจในเรื่องที่เกี่ยวกับสุขภาพ การงาน และโชคลาภ เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่ใช้ในการดำเนินชีวิตของคนทั่วไป เป็นการให้กำลังใจและสร้างความมั่นใจให้กับผู้มาเสี่ยงเชียมซี ทั้งนี้ผู้มาเสี่ยงเชียมซีส่วนมากจะมีคติความเชื่อทางศาสนา เชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมาไหว้พระขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคล เพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์บันดาลให้เกิดสิ่งดี ๆ ในชีวิตไม่ว่าจะเป็นด้านการทำงานให้ราบรื่น ด้านสุขภาพให้มีความแข็งแรง และมักจะขอให้มีโชคมีลาภด้วย

จากการวิจัยเนื้อหาในการแปลเชียมซีของศาลเจ้าและวัดในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 7 แห่ง พบว่า ได้ใช้กลวิธีและเทคนิคประกอบกันเพื่อให้งานแปลออกมาเป็นที่เข้าใจของกลุ่มผู้อ่านปลายทางมีทั้งหมด 6 วิธีด้วยกัน ซึ่งตรงตามหลักการในทฤษฎีในการแปลดังนี้

1. การแปลแบบตรงตัว เป็นการแปลที่รักษาภาษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดเป็นการสื่อสารบอกเล่าความคิดความอ่านของผู้คนในวัฒนธรรมต้นทางเพราะการแปลเป็นการถ่ายทอดทางวัฒนธรรม เป็นจัดเรียบเรียงตัวบทเสียใหม่ให้สอดคล้องกับสถานการณ์และจัดเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมปลายทาง กลวิธีนี้จะพบในใบเขียนซีของศาลเจ้าพ่อเสือ ดังเช่นประโยคที่ว่า 病吗去登上 ม้าป่วยไปขึ้นเขา 几时得回还 เมื่อไรจะได้กลับ 欲进前程路 จะดำเนินไปทางข้างหน้า 思量到山难 คิดว่า จะไปให้ถึงภูเขานั้นยากแท้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริกาญจน์ อนันตวงษ์, และคนอื่น ๆ (2564) ที่กล่าวว่ากลวิธีการแปลแบบตรงตัวเป็นการแปลที่พยายามรักษารูปแบบของการถ่ายทอดความหมาย (Form) ของต้นฉบับไว้ให้มากที่สุดโดยไม่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ และสอดคล้องกับ Eugene (1964) ที่กล่าวว่าการแปลแบบเทียบเคียงภาษาคือการแปลแบบตรงตัว การแปลประเภทนี้เป็นการแปลที่เน้นไปที่สารในด้านรูปแบบให้เหมือนกับต้นฉบับมากที่สุด เช่น ถ้าต้นฉบับเป็นร้อยกรองผู้แปลจะแปลเป็นร้อยกรอง ผู้แปลจะแปลประโยคต่อประโยค ความคิดต่อความคิด เนื้อความในฉบับแปลจะต้องใกล้เคียงกับเนื้อความในต้นฉบับให้มากที่สุด ทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพลักษณ์ทางไวยากรณ์ การใช้คำ และความหมายจากต้นฉบับในฉบับแปลด้วย

2. การแปลแบบเอาความ เป็นการแปลเอาความหมายของตัวบทมุ่งหวังให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวของตัวบท ถอดความเฉพาะใจความสำคัญของต้นฉบับไม่มุ่งเน้นแปลคำต่อคำ จะพบได้ในใบเขียนซีของศาลเจ้าแม่ทับทิมสะพานหันดังเนื้อหาที่ว่า 三藏取经往西天 路途险难得齐天 云横秦岭家何在 雪拥南关马不前 ดุจดองค์พระถังซำจั๋ง เพราะได้หั่งเจียศิษย์ สำคัญ จึงดั้นด้นไปได้ถึงไซไซ ผู้แปลจะไม่แปลในระดับคำแต่จะรวบรวมความหมายที่เป็นใจความสำคัญ นำมาแปลให้ผู้อ่านปลายทางได้เข้าใจโดยภาพรวม สุพรรณิ ปิ่นมณี (2562) กล่าวว่า การแปลแบบเอาความเป็นการแปลเอาความหมายของตัวบท มุ่งให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาเรื่องราวของตัวบทไม่มุ่งถ่ายคำจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่งซึ่งยากแก่การเข้าใจแต่จะแปลเฉพาะหน่วยความหมาย ส่วนสัญญาวิสายบัว (2542) กล่าวว่า การแปลแบบเอาความนั้นรูปแบบการแปล การเรียงลำดับความคิด การวางประโยคหรือวลีจะไม่เหมือนกับต้นฉบับ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบนั้นเพื่อให้งานแปลสามารถสื่อความหมายของต้นฉบับโดยไม่เกิดการเข้าใจผิดหรือไม่เข้าใจ

3. การแปลแบบตัดทอนข้อความ เป็นการแปลที่ตัดข้อความที่ไม่สำคัญ ไม่มีประโยชน์ แปลแล้วจะทำให้เกิดปัญหาแก่ผู้อ่านบทแปล หรือเป็นการตัดข้อความที่วกวน สับสน ซ้ำซ้อน หรือเป็นข้อความที่ทราบกันดีอยู่แล้วในวัฒนธรรมภาษาแปลเพื่อให้เกิดความเหมาะสม (สุพรรณิ ปิ่นมณี, 2562) เขียนซีของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ใบที่ 4 ก็จัดอยู่ในกลวิธีการแปลดังกล่าวดังเช่นข้อความที่ว่า 求财亦稍利路 แปลความได้ว่า ถามหาโชคลาภได้น้อยเช่นกัน แต่ในใบเขียนซีที่เป็นเนื้อหาภาษาไทยไม่มีข้อความที่เกี่ยวกับการถามหาโชคลาภใด ๆ อยู่เลยอาจเนื่องมาจากคำแปลดังกล่าวไม่มีความสำคัญ

ไม่เป็นประเด็นหลัก ในข้อความผู้แปลจึงตัดทิ้งเสียและจากรูปแบบการแปลเชื่อมโยงของวัดเป็นบทประพันธ์แบบร้อยกรอง เมื่อใส่เนื้อหาคำแปลเข้าไปแล้วอาจจะทำให้แผนผังบังคับกลอนไม่ลงตัว หรือทำให้อรรถรสของกลอนเปลี่ยนไปจึงละไว้หรือตัดทอนข้อความดังกล่าวออกไป Newmark (1988) ได้กล่าวเกี่ยวกับการแปลแบบการละนี้ไว้ว่า หากผู้แปลพบว่า สำนวนนั้นก่อให้เกิดความเยิ่นเย้อ หรือไม่สามารถหาถ้อยคำหรือสำนวนในภาษาเป้าหมายที่สามารถเทียบเคียงกับภาษาต้นฉบับมาแปลได้ ก็สามารถละทิ้งหรือไม่แปลได้

4. การแปลแบบเพิ่มเติมข้อความ เป็นการขยายความเพิ่มเติมเพื่อความสมบูรณ์ชัดเจนของข้อความทำให้ผู้อ่านปลายทางเข้าใจความหมายได้ดี การเพิ่มเติมนี้ไม่รวมถึงความคิดเห็น ความพึงพอใจ หรือการวิจารณ์ของผู้แปล สุพรรณิ ปันมณี (2562) กล่าวว่าโดยทั่วไปใช้ใน 2 กรณีคือ 1) เมื่อต้นฉบับมีการละคำหรือวลี แต่บทแปลจำเป็นต้องมีจึงจะเป็นที่เข้าใจได้ 2) ต้นฉบับไม่ได้ละคำแต่ความหมายของคำเป็นที่รับรู้กับผู้อ่านในภาษาต้นฉบับเท่านั้น ฉะนั้นผู้แปลจึงต้องใช้วิธีการเพิ่มเติมข้อความ กลวิธีการแปลนี้พบได้ในเชื่อมโยงของวัดกัลยาณมิตรธรรมหาวิหาร ใบที่ 7

苦恼可取。安乐随至。多做布施。身心可安。财
禧获。失勿易易还。佳偶天成。三生石会印登。
病易愈。百事均期可。

คำแปลโดยผู้วิจัย

ความทุกข์ร้อนสามารถหายไป ความสงบสุขจะมาถึง ทำบุญทำทานมาก ๆ ภายใจสงบ
ได้รับโชคลาภด้วยความสุข ของหายจะได้คืนโดยง่าย งามหาคู่ครองจะสำเร็จ ทั้งสามภพ
ยังยืนยัน โรคภัยจะหายได้โดยง่าย ทุกเรื่องมีความหวัง

คำแปลจากใบเชื่อมโยง

ใบที่เจ็ดเสร็จทุกข์เป็นสุข

แต่ตัวนี้เคื่องขุนคว่นวาย

คงสมคิดแสนสมอารมณ์หมาย

ฟังภิปรายพาที่คงดีจริง

คงเป็นการอยู่สุขสิ้นทุกสิ่ง

ถามสิ่งของหายก็ได้คืน

ว่าตินิกแสนดีเป็นที่ขึ้น

ถึงเรื่องอื่นก็ดีเป็นศรีสรรค์

ทั้งบ้านเรือนเพื่อนกนกยินดี

จงทำบุญให้ทานประมาณจิต

อย่าอ้อมโอบโลกมากจะยากกาย

เหมือนปลูกผลต้นไม้ไว้ใกล้บ้าน

ถามหาลาภใบนี้ว่าดีจริง

ถามหาคู่สมภพมีรักดี

ถามคนเจ็บว่าหายสบายคืน

จบที่เจ็ดเสร็จทุกข์เป็นสุขเอยฯ

สาเหตุของการเพิ่มเติมเนื้อหาการแปลข้อความที่ว่า แต่ตัวนี้เคื่องขุนคว่นวาย อาจเนื่องมาจากเพื่อส่งเสริมให้ทำบุญให้ทาน ซึ่งเป็นไปตามความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ว่าทำบุญทำทานจะทำให้ไม่วุ่นวายใจ จิตใจสงบเย็น ซึ่งสอดคล้องกับ กำพล แสงบุญสุถิต (2557) กล่าวว่าแนวคิดส่วนใหญ่ในเชื่อมโยงเป็น

แนวคิดทางศาสนาพุทธโดยเฉพาะเรื่องกรรมหรือหลักเหตุผลที่มุ่งเน้นว่าอำนาจที่ส่งผลต่อชีวิตให้มีความสุขหรือทุกข์ทั้งกายและจิตคือ อำนาจผลของการกระทำของแต่ละบุคคล ส่วนข้อความที่ว่า อย่าอ้อมโอบโลกมากจะยากกาย ฟังภิปราयพาที่คงดีจริง เหมือนปลูกผลต้นไม้ไว้ใกล้บ้าน คงเป็นการอยู่สุขสันต์ทุกสิ่ง เพิ่มเติมเพื่อเสริมให้คำแปลที่เกี่ยวกับโคลาภมีความสมบูรณ์มากขึ้น ทำให้เห็นภาพว่าความหมายเกี่ยวกับการถาโมโคลาภของใบนี้ดีจริงอย่างไร ซึ่งตรงกับหลักการเพิ่มและละคำในประโยคว่าการปรับควรจะทำให้ลักษณะภาษาสละสลวย อ่านแล้วรื่นหู (สัญญาวิ สายบัว, 2542) และคำแปลของวัดดังกล่าวเป็นคำแปลแบบบทประพันธ์ร้อยกรองมีแผนผังบังคับกลอนไว้ ทำให้ต้องหาข้อความมาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อความที่ชัดเจนสมบูรณ์ขึ้นทำให้ผู้อ่านปลายทางได้รรถรสจากการอ่านกลอนและทำให้เข้าใจมากขึ้นจึงต้องเพิ่มเติมเข้ามาเพื่อความเหมาะสม

5. การแปลแบบดัดแปลง เป็นการคัดลอกเนื้อหาเชื่อมโยงจากศาลเจ้าหรือวัดที่มีการแปลเอาไว้แล้วนำไปใช้โดยอาจดัดแปลง แก้ไข เพิ่มเติม ตัดทอนเนื้อหาให้เหมาะสมกับศาลเจ้าหรือวัดของตน ซึ่งวิธีการนี้พบได้ในเชื่อมโยงของศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน ใบที่ 2 ได้ทำการดัดแปลงโดนนำเนื้อหาประโยคที่ว่า “คงสมหมายสมหวังดังทักทาย” ออกจากเนื้อหาในเชื่อมโยงของศาลเจ้า ทำให้เห็นว่ามีแตกต่างกับเชื่อมโยงของวัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร ซึ่งการแก้ไขดังกล่าวถือว่าการดัดแปลงวิธีหนึ่ง ดังตัวอย่างนี้

วัดกัลยาณมิตรวรมหาวิหาร

ใบที่สองต้องกันเหมือนจันทร์ฉาย

เปรียบกับต้นพฤษภีครวที่ตาย
แล้วกลับกลายได้เป็นเหมือนเช่นเดิม
ได้ผลิดดอกออกไม้อิสระสว่าง
ต้องน้ำค้างลมเขยร่าเพยเสริม
เหมือนกระจกบานเก่าเมื่อคราวเดิม
ต้องเพิ่มเติมชัดถึงดูงาม
จะทำการสิ่งใดพร้อมใจกัน
จงผ่อนผันหรือนับถือถาม
คงสมจิตรสมปองทำนองความ
ใบนี้ถามคนไข้ว่าได้คลาย
ถามลูกหนี้พวกพ้องว่าต้องพบ
ถามเรื่องคู่รักจบไม่สมหมาย
ถามหาลาภว่าดีพาที่หาย
คงสมหมายสมหวังดังทักทาย
จบอภิปรายเลขสองทำนองเอยฯ

ศาลเจ้าแม่ทับทิมสามเสน

ใบที่สองต้องกันเหมือนจันทร์ฉาย

เปรียบกับต้นพฤษภีครวที่ตาย
แล้วกลับกลายได้เป็นเหมือนเช่นเดิม
ได้ผลิดดอกออกไม้อิสระสว่าง
ต้องน้ำค้างลมเขยร่าเพยเสริม
เหมือนกระจกบานเก่าเมื่อคราวเดิม
ต้องเพิ่มเติมชัดถึงดูงาม
จะทำการสิ่งใดพร้อมใจกัน
จงผ่อนผันหรือนับถือถาม
คงสมจิตรสมปองทำนองความ
ใบนี้ถามคนไข้ว่าได้คลาย
ถามลูกหนี้พวกพ้องว่าต้องพบ
ถามเรื่องคู่รักจบไม่สมหมาย
ถามหาลาภว่าดีพาที่หาย
จบอภิปรายเลขสองทำนองเอยฯ

สอดคล้องกับ จินตนา ธันวานินวัฒน์ (2542) กล่าวว่าความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการคัดลอกนี้อาจเกิดจากความตั้งใจให้ความคลาดเคลื่อนไปจากต้นฉบับเดิมเพื่อให้มีลักษณะเฉพาะตัวไม่เหมือนของผู้อื่น

6. การแปลแบบใช้คำอย่างกว้าง ๆ เป็นการแปลสิ่งที่ไม่เป็นที่รู้จักในวัฒนธรรมปลายทางเพื่อไม่ให้ผู้อ่านเกิดความสับสน เช่น ส่วนต่าง ๆ ในภาษาต้นทาง สุภาษิต สถานที่ ซึ่งผู้อ่านปลายทางอาจจะไม่คุ้นเคยไม่รู้จึงต้องใช้ความหมายอย่างกว้าง ๆ มาขยายความเพื่อให้เห็นภาพรวมจนเกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมของภาษาต้นทาง ตัวอย่างเช่น ส่วนที่ว่า 螳螂捕蝉 แปลว่าตักแตนจับจิ้งจก แต่มีความหมายว่าขณะที่ตักแตนจ้องจับจิ้งจกอยู่นั้นยังมีนกขมิ้นที่กำลังจ้องจับตักแตนอยู่ด้านหลัง โดยที่ตักแตนไม่รู้ว่ากำลังจะมีภัยมาถึง ในลัทธิเต๋าของจวงจื่อได้ให้ความหมายไว้ว่า สนใจในผลประโยชน์อันเล็กน้อยโดยละเลยอันตรายที่กำลังมาถึงซึ่งใหญ่กว่า เนื้อหาที่มีความหมายตรงกับคำแปลในไบเซียมซีที่ว่าให้ ระแวงระวังตัวเพราะเคราะห์กรรมยังพันพัวไม่สร่างซา ซึ่งสอดคล้องกับกนกพร นุ่มทอง, และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562) กล่าวว่าหากผู้แปลไม่สามารถรักษาสำนวนหรือโวหารภาพพจน์ไว้ได้ เนื่องจากผู้รับสารไม่เข้าใจภาพความคิดหรือการเปรียบเทียบนั้นว่ามีความหมายอย่างไรให้มุ่งเน้นความเข้าใจของผู้รับสารเป็นหลักโดยให้แปลเป็นภาษาธรรมดา โดยรักษาจุดมุ่งหมายของสำนวนนั้น ๆ เป็นสำคัญ ส่วนคำว่า 齐楚两相连 แปลว่า แคว้นฉีและแคว้นฉู่มีอาณาเขตติดต่อกัน เป็นการกล่าวถึงแคว้นฉี 齐 และแคว้นฉู่ 楚 ที่มีอาณาเขตติดต่อกันมักทำสงครามกันตลอดเวลา เนื้อหาในไบเซียมซีที่แปลเป็นภาษาไทยไม่ได้กล่าวถึงชื่อของแคว้นทั้งสองอาจเป็นเพราะว่าผู้แปลเซียมซีในยุคก่อนเป็นคนที่มีความรู้ภาษาจีนดีส่วนคนไทยในยุคก่อนไม่มีความรู้ความเข้าใจในประวัติศาสตร์จีนอาจไม่รู้จักแคว้นทั้งสอง ซึ่งถ้าใส่ชื่อแคว้นเข้าไปในคำแปลอาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจว่าสถานที่ไหนเกี่ยวพันกันอย่างไร ผู้แปลสามารถใช้คำกว้าง ๆ ในภาษาแปลเพื่อบอกเล่าลักษณะของสิ่งของหรือกิจกรรมในข้อความต้นฉบับหรือเพิ่มเติมข้อความประกอบอย่างกว้าง ๆ โดยไม่จำเป็นต้องกล่าวถึงชื่อเลยก็ได้ สอดคล้องกับ กันยสินี จตุพรพิมล (2556) เรื่องการนำกลวิธีการแปลแบบขยาย มาขยายความเดิมโดยการแทนความหมาย ความหมายหนึ่งมาเป็นอีกความหมายหนึ่งโดยยึดหลักวัฒนธรรมทางภาษาที่จะแปล ในการแปลชื่อบางชื่อมีการแปลแค่บางส่วนโดยละคำบางคำสำหรับชื่อเฉพาะได้ แล้วแปลส่วนที่เหลือโดยไม่กระทบกับความหมายของชื่อเดิม

การจะเลือกกลวิธีการแปลแบบใดนั้นต้องอยู่ที่การตัดสินใจของผู้แปลว่าจะให้งานที่แปลนั้นออกมาอย่างไร จะใช้เนื้อหางานเดิมหรือจะสร้างเนื้อหาใหม่โดยต้องตระหนักถึงความหมายของคำที่จะใช้ ในบริบทของเนื้อหานั้น ประกอบกับการใช้ภาษาในการตีความเพื่อสื่อสารกับผู้อ่านปลายทางที่มีวัฒนธรรมที่ต่างกันอย่างใดให้เข้าใจได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของผู้เขียนในวัฒนธรรมต้นทางจึงสามารถถ่ายทอดความหมายได้ใกล้เคียงกับต้นฉบับมากที่สุด กลวิธีการแปลทั้ง 6 รูปแบบนี้สามารถนำไปสร้างสรรค์ผลงานการแปลที่มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทยในด้านต่าง ๆ ต่อไปในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย

วัฒนธรรมการเลี้ยงเชิยมีมาอย่างยาวนานในหมู่คนจีนทั้งเป็นที่แพร่หลายในหมู่ชาวไทยและชาวไทยเชื้อสายจีนตั้งแต่อดีตจวบจนปัจจุบัน การแปลคำนายใบเชิยมีชื่จากภาษาจีนเป็นไทย จึงมีความจำเป็นในการถ่ายทอดความหมายให้ผู้เลี้ยงทายที่ไม่สามารถอ่านภาษาจีนได้เข้าใจ แต่การแปลความนั้นไม่สามารถที่จะแปลความหมายของทุกตัวอักษรได้จึงต้องมีกลวิธีในการแปลคำทำนายให้สอดคล้องและเหมาะสมกับวัฒนธรรมของผู้อ่านปลายทางให้มากที่สุด ดังนั้นผู้แปลจำเป็นต้องมีการตัดเติมข้อความ หรือละเนื้อหาบางส่วนและใช้การอธิบายอย่างกว้าง ๆ จับเฉพาะใจความสำคัญหรือดัดแปลงเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้อ่านปลายทาง ให้เข้าใจความหมายได้อย่างถูกต้องตามความต้องการของผู้เขียนต้นทาง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิธีการแปลเชิยมีทำให้เห็นว่าควรจะแปลเชิยมีให้ครอบคลุมเนื้อหาโดยละเอียดเพราะเนื้อหาภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นสำนวน ซึ่งมีปรัชญาในการดำเนินชีวิตแฝงอยู่ เนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านการดำเนินชีวิต เชิยมียังเป็นที่น่าสนใจในประเทศที่ไม่รู้ภาษาจีนจึงจำเป็นต้องอาศัยผู้รู้ภาษาจีนในการแปลความหมายทำให้สนใจว่าควรมีการศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการแปลเนื้อหาทำนายในใบเชิยมีกับประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างในมุมมองของกลวิธีการแปลของแต่ละประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2552, กรกฎาคม - ธันวาคม). การศึกษาการแปลวรรณกรรมจีนเรื่องไซ่ฮั่น ในสมัยรัชกาลที่ 1. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 16(2), 92-93.
- กนกพร นุ่มทอง, และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). หลักและข้อควรระวัง ในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. **วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**, 12(2), 105-151.
- กันยลีนี จตุพรพิมล. (2557, มกราคม - มิถุนายน). การแปลชื่อสถานที่ท่องเที่ยวภาษาไทย เป็นภาษาจีน. **วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 36(1), 227-243.
- กำพล แสงวงบุญสถิต. (2557, มกราคม - ธันวาคม). ใบเชื่อมโยงสี่สู่อุสสุภาพ: วาทกรรมวิเคราะห์. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต**, 9-10(16 – 17), 38-53.
- จินตนา ธันวาคมวัฒน์. (2542, กันยายน). ภาษาเขมร. **วารสารอักษรศาสตร์**, 28(ฉบับพิเศษ), 124-150.
- ปิยมาศ กังวานกิจไพศาล. (2550). การเชื่อมโยงสี่ พิธีกรรมแห่งการสื่อสารความหมาย. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์**.
- ระพีพรรณ เทียมเดช. (2563, มกราคม - มิถุนายน). การวิเคราะห์วรรณกรรมเขมรของวัดในเขต อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)**, 23(1), 86-107.
- ลักษณวิไล ภูษาวิโสธน์. (2551, ธันวาคม - พฤษภาคม). เขมรสี่: การใช้คำ สำนวนและโวหาร ภาพพจน์. **วารสารภาษาไทยและวัฒนธรรมไทย**, 1(2), 171-188.
- วรรณภา แสงอร่ามเรือง. (2563). **ทฤษฎีและหลักการแปล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัญญาวิ สายบัว. (2542). **หลักการแปล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิริกาญจน์ อนันดาวัณษ์, และคนอื่น ๆ. (2564, กรกฎาคม - ธันวาคม). การศึกษาเชิงวิเคราะห์การ ปรับบทแปลและกลวิธีการแปลนวนิยายเรื่อง “อิท” สำนวนการแปลโดย สุวิทย์ ขาวปลอด. **วารสารการวิจัยภาษาและสังคม**, 15(2), 39-50.
- สุพรรณิ ปิ่นมณี. (2562). **แปลผิดแปลถูก คัมภีร์การแปลยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หลง ใสลายสือ. (2545, กันยายน - ตุลาคม). คนเล็ก ๆ ผู้ให้กำเนิดเขมรสี่ภาษาไทยคำกลอน. **วารสารศิลปวัฒนธรรม**, 23(11-12), 44-46.
- Eugene. (1964). **Toward a Science of Translation**. Leiden: E.J. Brill.
- Newmark, P. (1988). **A Textbook of Translation**. New York and London: Prentice- Hall.